

VEČERNI LIST

Izjava: Enostopna politurista (59 mm široka in 9 mm visoka ali nje prostor) za enkrat po 50 vln., za dva in večkrat po 45 vln. — Ob sobotah dvojni tarf. — Poslano: Enostopna politurista K 1. — Izbija vsak dan, izveniši nedelje in praznike, ob 8. uri popoldne.

Izjava: Enostopna politurista (59 mm široka in 9 mm visoka ali nje prostor) za enkrat po 50 vln., za dva in večkrat po 45 vln. — Ob sobotah dvojni tarf. — Poslano: Enostopna politurista K 1. — Izbija vsak dan, izveniši nedelje in praznike, ob 8. uri popoldne.

NEODVISEN DNEVNIK

Izjava: Enostopna politurista (59 mm široka in 9 mm visoka ali nje prostor) za enkrat po 50 vln., za dva in večkrat po 45 vln. — Ob sobotah dvojni tarf. — Poslano: Enostopna politurista K 1. — Izbija vsak dan, izveniši nedelje in praznike, ob 8. uri popoldne.

Jugoslovanski tabor v Gor. sv. Kungoti.

Vsi kraji med Muro in Dravo do Lipnice pod Jugoslavijo!

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Maribor, 3. marca. V Gorah sv. Kungoti se je včeraj zbralo okoli 1000 obmejnih Slovencev na ljudski tabor, ki se je vršil pod milim nebom. Zastopani so bili tudi kraji iz lipniškega okraja. Govoril je

dr. Leskovar iz Maribora. Obmejni Slovenci so odločno zahtevali, da se vsi kraji med Muro in Dravo do Lipnice priključijo Jugoslaviji.

Nemci se umaknili za črto Arvež-Ivnik.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Marenberg, 3. marca. V petek zvečer so Nemci morali izprazniti svoje dosedanje postojanke na visokem Radlu, kakor določa demarkacijska pogodba. Umakniti

so se morali za črto Arvež-Ivnik. Za slovo so še obstreljevali s topom in strojnimi naše postojanke v dravski dolini in tako zopet kršili premirje.

Osrednja vlada ostane na svojem mestu.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Belgrad, 3. marca. Od dobro poučene politične osebnosti se je izvedelo: Poleg delne krize, povzročene vsled odstopa posameznih ministrov, splošne krize v vladi ni. Vlada Stojana Protića bo delovala z

začasnim narodnim predstavništvom. Križa bi mogla nastati le v slučaju neuspeha v zunanji politiki. Za sedaj bo vlada ostala na svojem mestu.

Slovensko ženstvo protestira proti italijanski okupaciji.

Pismo Wilsonovi hčerki.

Protestni shod slovenskega ženstva proti italijanskim nasiljem in nakanam na naše morje in Primorje se je vršil 2. t. m. v veliki dvorani »Narodnega doma«. Predsedovala je ga. županja Franja Tavčarjeva. Govorile so zastopnice vseh slovenskih strank iz zasedenih pokrajin, in sicer: za Goriško gospa Zajčeva, v imenu svobodnemiselnega ženstva ga. dr. Kokaljjeva, v imenu koroškega ženstva ga. dr. Angela Piskernik, ki je temeljem zgodovine in statistike podajala jasno in točno sliko nemškega nasilja in krivic na Koroškem, v imenu socialno-demokratskega ženstva gđe. Urbančič, v imenu štajerskih in prekmurskih Slovenk ga. profesor Stupca, potem je govorila gđica Manica Komarova,

v imenu slovenske ženske omladine gđe. Žunova in končno zastopnica tržaškega ženstva, katere globoko zamišljeni govor in pretresljivi opis se je v vseh posebno globoko dojmil. Nato je predsednica prebrala protestno resolucijo, ki je bila z navdušenjem soglasno sprejeta. Ravnotako tudi pismo na Wilsonovo hčerko, v katerem jo slovensko ženstvo prosi, naj pri svojem očetu posreduje za pravično stvar našega naroda. — Regentu Aleksandru se je poslala pozdravna brzojavka. Shod se je zaključil s slovensko himno »Naprej za stavo Slavel«.

Ženski protestni shodi so se vršili istočasno tudi v Zagrebu in Belgradu.

Našim zastopnikom.

Pretekli so že štirje meseci od poloma Avstrije. Mir sicer ni sklenjen, a sovražnosti so že povsod ustavljene. Naša država je že od največje velesile, od Zjedinitih držav Amerike priznana, ali ako pogledamo na naše trgovinske odnose s entento in Ameriko, moramo si priznati, da smo na tem polju jako malo storili. Kljub temu, da je že Francoska in Velika Britanija dovolila trgovino z našo državo in je Amerika vsak čas na razpolago, da odda svoje prenapolnjene zaloge, vidimo, da je prišlo le malo blaga v našo zemljo. Bilo je pri nas že nebroj komisij iz Amerike, Angleške in Francoske in vsaka je bila iznenadena nad žalostnimi in obupnimi razmerami, ki vladajo pri nas in vsaka je obljubila izdatno pomoč, a — blaga še ni.

In najbrž bomo morali še dolgo čakati, če mislimo, da bodo nam Amerikanci, Francozi ali Angleži kar pred vrata pripeljali blago in da bo naša naloga edino le ta, da se jim zahvalimo in blago shranimo. Ta naša brezbriznost in otročje upanje v druge je veliko kriva, da imamo še tako pomanjkanje. Naša centralna vlada, posebno ministrstvo trgovine, finance in prehrane ni bilo kos svoji nalogi. Če vidimo, koliko amerikanskega blaga gre na Češko preko Jugoslavije, Madžarske in Avstrije, spoznamo, da bi mi, ki smo tik ob morju, morali biti že popolnoma preskrbljeni.

Ena velikih napak je ta, da ni naša vlada dosegla pri ententi, da dobimo že sedaj v Reki poseben oddelek luke, kjer se bi izkrcavalo naše blago in pošiljalo v notranjost zemlje brez vsake italijanske kontrole. To ne bi pomenilo nikak prejudic, ker se smatra sedaj Reka samo kot oskrbovalna baza za iztočno ententino armado.

Gotovo bi moralo biti tudi naše valutno vprašanje vsaj deloma rešeno. Naša država je sicer začela prva z žigosanjem, a razmere so ostale iste in kot kaže, bodo vse države bivše monarhije nas prehiteli, tako da bomo morali študirati, kako se ubranimo dotoku novih ničvrednih bankovcev, ker se da naš žig tako lahko ponarediti. Finančni minister Ninčič se je že vrnil iz Pariza in vsi smo sedaj priča-

kovali, da se začne z radikalnim saniranjem naše valute. No, na žalost smo še vedno tam, kjer smo bili.

Raditega smo zelo veseli, da se je selo narodno predstavništvo, ki bo gotovo zahtevalo od dotičnih ministrov poročilo o njihovem delu. Polagamo našim zastopnikom na srce, da rešijo v prvi vrsti vprašanja naše prehrane in oskrbe ter se šele potem lotijo političnih debat. Naše jugoslovansko ljudstvo pričakuje od narodnega predstavništva, da začne s pozitivnim delom, delom za olajšanje težkih bremen, ki jih je moralo ljudstvo skozi 4 leta nositi.

Herman Wendel, nemški poslanik v Belgradu.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Berlin, 3. marca. Nemška republika bo poslala Erzbergerja kot poslanika v Washington, Edvarda Bernsteina kot poslanika v London, Hermana Wendela pa kot poslanika v Belgrad. Zadnji bo zastopal tudi Nemško Avstrijo.

Demokratski krog šteje 82 poslancev.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Belgrad, 3. marca. V Belgradu se je organiziral demokratski krog Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki obstoji iz 82 poslancev iz Sloveije, Hrvatske, Slavonije, Istre, Bosne, Hercegovine in Dalmacije. Izvoljen je odbor, da se dogovarja s strankami v Srbiji. Predsednik je dr. Medaković, podpredsednik Adolf Ribnikar in Ivan Grisono, tajniki dr. Čorović, Čaldorević in dr. Pestotnik.

Marinković stopil v vlado.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Belgrad, 3. marca. Predsednik vlade je brzojavno pozval v Belgrad Pavla Marinkovića, poslanika v Bukareštu. Marinković bo vstopil v kabinet kot zastopnik napredne stranke.

Popisovanje brezposelnih.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Belgrad, 3. marca. Službene »Novine« prinašajo naredbo ministra Korača, da se imajo popisati vsi brezposelni delavci na ozemlju države Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Glasilo liberalnih Hrvatov v Bosni.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Sarajevo, 3. marca. Dne 1. marca je izšel v Sarajevu »Jugoslovanski list«, glasilo hrvatske demokratične liberalne skupine, ki ne soglaša s politiko Hrvatske narodne zajednice.

Italija noče biti trmoglava?

Orlando za »kompromis«.

LDU Rim, 1. marca. (DKU). »Agenzia Stefania« poroča: V današnji seji poslanske zbornice je imel ministrski predsednik Orlando velikopotezen govor, v katerem je uvodoma naglašal, da je po končani vojni treba največjo pozornost posvečati notranjemu položaju, zlasti v gospodarskem in finančnem oziru. Italijanski narod občuti z drugimi narodi vred vso trpkost pomanjkanja in junaški odpor. V svojem nadaljnjem govoru je glede narodnostnih težav izjavil Orlando, da je Italija prej ko slej prepričana o upravičenosti svojih zahtev, zakaj nastopnih zahtevkov ni mogoče v nobeni smeri izpreminjati: Spojitev vseh dežel in narodov slovijo italijanske tradicije z Italijo in njih zdru-

ženje v okviru mej, ki jih je načrtala narava sama. Tako združenje zagotavlja celovitost in obrambo dežele. Italija je vedno uvidevala, da treba potem pravičnega kompromisa spraviti lastne potrebe v skladnost s potrebami drugih narodov in ne sme spravljati svojih koristi v ospredje s tem, da zapostavlja najvažnejše potrebe drugih narodov. V sedanjih težkočah vstrajamo na polni obrambi naših pravic z vso odločnostjo, nikakor pa ne s trmoglavostjo. To pravico nam posvečujejo naše nedosegljive žrtve in trpljenje našega naroda, posvečujejo jo oni stotisoči Italijanov, ki so žrtvovali svoje življenje za našo pravično stvar.

Nemci in Madžari napadajo.

LDU Ljubljana, 2. marca. LDU poroča uradno: Koroško: Pri Sv. Marjeti zapadno od Velikovca so Nemci streljali s strojnimi na naše postojanke, sicer položaj neizpremenjen. Štajersko: V Zenkovcih (na ogrsko-štajerski meji) sta bila 1. marca dva

službujoča orožnika napadena od mažarskih vojakov; poizkušni orožnik Kristian Mikel je bil ubit, podstražnik Ivan Kozila težko ranjen, ujet in odpeljan. Na drugih frontah nobenih dogodkov.

Odkrita nemška zarota v Mariboru.

LDU Maribor, 2. marca. Državna policija je prišla na sled zaroti, ki je bila naperjena proti predstaviteljem vojaških in civilnih oblasti. V splošnem je imela namen, uprizoriti prevrat in postaviti Maribor pod vladno Nemcev. Ta prevratni načrt ni zasledoval demonstracij v velikih množicah na cesti, marveč je imel namen, uprizoriti prevrat v posameznih nemških okrajih, kakor je to izdala »Marburger Zeitung« dne 26. februarja v članku pod naslovom »Hand angelegt«, v katerem poziva Nemce, naj se zbirajo na shodih, da protestirajo proti aprovijskim razmeram in občni lakoti, ki je pa v Mariboru seveda nihče manj ne občuti kakor Nemci. Med drugim pozivlja, naj se zbirajo ne v množicah 1000 oseb, ampak v skupinah najmanj po 200 mož v primernih lokalit. Ta članek je cenzura pustila, da bi Nemce pustila v prepričanju, da naše oblasti o

novi zaroti ničesar ne vedo. Načrt bi se imel izvršiti v soboto ponoči. Policija pa je že v petek prišla štiri glavne hujšakači in zaveznike med nemškimi železničarji, med drugimi najbolj nevarnega železniškega uradnika Riedla. Zaroto so vodili nemško-avstrijski častniki iz Gradca, ki so se posluževali od tam izgnanih komunistov, zlasti pa tukajšnjih železničarjev na koraškem kolodvoru. V petek sta dva nemška častnika prinesla za Riedla pismo. Zarota naj bi se pričela s stavko v kurilnici, h kateri bi nemški železničarji prisilili tudi tukajšnje slovenske železničarje. Na ta način nastalo zmedo bi izrabili v svoje namene. Civilne in vojaške oblasti so seveda ukrenile vse varnostne odredbe, tako da ni prišlo dosedaj do najmanjših dogodkov. Občinstvo je bilo včeraj zjutraj presenečeno, ko je videlo državni most zaseden z vojaštvom in strojnimi.

Prehodni mir koncem marca.

LDU London, 2. marca. Kakor poroča Reuterjev urad, je Balfour v pogovoru z angleškimi časnikarji izrazil upanje, da

se bo še koncem tega meseca podpisala predhodna mirovna pogodba.

Mariborska socialistična organizacija se priklapi jugoslovanski.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Maribor, 3. marca. Včeraj se je vršil v Studenicah pri Mariboru socialno demokratični shod. Šlo se je za to, da se mariborska socialna demokracija odcepi od dunajske centrale. Navzočih je bilo okoli 500

delavcev. Po govoru Antona Kristana se je sklenilo, da se mariborsko socialno demokratično delavstvo brez razlike narodnosti priklapi Ljubljani. Nemškemu socialdem. voditelju so izrekli nezaupnico.

Laška nasilja v Dalmaciji.

LDU, Split, 2. marca. (JDU.) 1. marca zjutraj so Italijani zagrabili akademika ter ga odgnali na italijansko vojno ladjo. Šele

posredovnu ameriškega častnika se je posrečilo, mladeniča zopet spustiti na svobodo. V tem hipu mu je hotel italijanski častnik strgati narodni trak s prsi. Ker se je mladenič protivil temu, ga je zgrabil Italijan za prsa ter ga dregnil ob zid. K sreči je prišel mimo francoski častnik, ki je mladeniča na novo osvobodil. Posebno brutalno se ponašajo italijanski častniki in množstvo napram otrokom, kojim brezobzirno trgajo znake s prsi in čepic. To je karakteristično. S sličnimi provokacijami hoče o samo izzivati reakcijo s strani prebivalcev.

LDU, Split, 2. marca. (JDU.) Včeraj jutraj sta italijanski in francoski mornar prišla slzbujočega uradnika železniške uprave in telovadnega učitelja na državni gimnaziji Simona Vučiča ter ga odvedla na italijansko admiralno ladjo in odtod pozneje na angleško ladjo. Vzrok aretaciji je bil, ker je Vučič baje, kakor sta to poveljniku prijavila dva italijanska častnika, iz urada vrigel kamen na italijanskega častnika. Vučič je za dotični čas dokazal svoj alibi. Ko je zapovednik ladje uvidel, za kaj gre, je vprašal italijanskega častnika, da naj mu pokaže dotičnega častnika, na katerega je Vučič baje vrigel kamen. Ker je bil častnik v zadregi, je pozval italijanskega mornarja, da naj ta priča proti Vučiču. Le-ta je pa zopet rekel, da je to slišal od drugega, kateremu je zadevo zopet tretji mornar, čigar ime mu je nepoznano, povedal. Ko je amerikanski poveljnik uvidel, da je bila aretacija Vučiča samo nekaka pretveza, je odredil, da morajo Vučiča tako; izpustiti na svobodo.

Moč angleške armade.

LDU, London, 2. marca. Reuterjev urad poroča: Danes izdana Bela knjiga ceni vojsko doma in preko morja brez indijske vojske na 2 in pol milijona mož; to število se bo pomanjšalo na 952.000 mož. Armada ob Renu s Francozi in Belgijci vred bo po demobilizaciji štela 23.600 častnikov in 380.000 mož. Vojske na bližnjem vzhodu bodo šttele: Italija 600 častnikov in 10.000 mož, Bolgarija, Turčija, Kavkaz itd. 4850 častnikov in 75.000 mož, indijske armade v Indiji in Palestini 3750 častnikov in 66 tisoč 500 mož angleške armade in 2750 častnikov in 40.000 mož indijske armade; v severni Perziji in Mezopotamiji 1750 častnikov in 28.950 mož angleške in 4600 častnikov in 950.000 mož indijske armade. Doma in v kolonijah bo s četami v Rusiji vred 15.000 častnikov in 225.000 mož. Od britanske armade se demobilizira 1.150.000 mož in 73.000 mož indijske armade in 325 tisoč mož dominijonske armade.

Koliko milijard dolga ima Italija?

LDU Rim, 2. marca. (Brezžično.) Glasom oficijelnega poročila je narastel konsolidirani dolg italijanske države od leta 1914 naprej od 15 na 48 milijard lir. V tej vsoti niso obseženi dolgovi, katere je kontrahirala Italija v inozemstvu, niti njeni višeci dolgovi.

Italijanski kaproniji pripluli na Dunaj.

LDU Dunaj, 3. marca. (DKU) Včeraj ob pol 6. uri popoldne je dospelo na Dunaj več kapronijev, ki so opoldne odpluli iz

Padove. Pripeljali so nekaj popotnikov in uradno pošto za italijansko misijo.

Jugoslovanski poslanik na Dunaju

Ljubljanski dopisni urad poroča z dne 3. marca iz uradnega vira: Prejšnji predsednik začasne Deželne vlade za Slovenijo Josip Pogačnik je imenovan za poslanika Kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev na Dunaju.

V Celih omajana vera v entento.

LDU, Praga, 1. marca. (ČTU.) Večerna izdaja »Pravo Lidu« piše: Povelje francoskega generala, da se mora izprazniti tešinsko ozemlje, je povzročilo pri nas ozlovoljenost, da celo razočaranje. Omajala se je vera v entento. Ententne države so se bojevale proti Nemcem in Avstrijcem; zato jih je v naših očeh obdajala avreola, ki se je še ojačila, ker so ententne države ob koncu vojne priznale samostojnost naše države. Proslavljali smo one, ki so strli nemški imperializem. »Pravo Lidu« svari h koncu svojega članka, naj ne pada češki narod v stari greh ekstremov t. j. iz slepega zaupanja do entente v popolno nezaupljivost do nje.

LDU, Praga, 1. marca. (ČTU.) »Česko Slovo« piše k izpraznitvi tešinskega ozemlja: Po izgubi Alzacije-Lotaringije so zastrli Francozi kip mesta Strassburga v Parizu s črnim blagom. Mi sicer nimamo takega kipa, vendar pa smo zastrli kip Čehije pred muzejem v dokaz naše žalosti nad izgubo tešinskega ozemlja, ako tudi je ta izguba le začasna. Vprizorili smo tudi žalobno protestno zborovanje, da so se mogli navzoči ententni diplomatje in častniki prepričati, da v tem vprašanju ne moremo popustiti in da si tudi hočemo ohraniti to, kar je vedno sodilo nam in kar nam je za življenje neobhodno potrebno.

Splošna stavka v Berlinu.

LDU Berlin, 1. marca. (ČTU) Skoro gotovo je, da bodo nočoj proglasili v Berlinu splošno stavko. Delavstvo zahteva socializacijo obratov, združenje delavskih in vojaških svetov in odstranitev narodne skupščine.

Princ braganški.

LDU Lyon, 1. marca. (Brezžično.) »Idea Nazionale« prinaša iz Tripolisa nastopno vest: Princ braganški, sorodnik bivše avstrijske cesarice in kavalerijski častnik v avstrijski armadi, ki se je mudil med vojno v Tripolitani, da tam agitira med deželami, se je udal italijanskim četam.

Iz pokrajine.

kr Jugoslavija odpovedala skupne tarife na železnicah. Jugoslovanska vlada je

sporočila glavnim direktorjem železniških prog, ki prehajajo v jugoslovanski teritorij, da od 1. aprila ne priznava več prevoznih listov izdanih na inozemnih postajah. Za vožnjo po Jugoslaviji veljajo samo listki izdani od edine jugoslovanske železniške postaje.

kr Trboveljska premogokopna družba se pogaja z Italijani, da jim proda svoj premogovnik, ki ga ima v Istri. Produkcija tega na novo urejenega premogovnika znaša 200.000 ton. — Čas bi bilo tudi pri nas v Sloveniji, da se zaukaže tem nemškim podjetjem, da prenesejo svoja poslovna sedišča v naše kraje, da bi njih kupčije in transakcije lahko nekoliko bolj od blizu kontrolirali.

kr Tovarna za vagone v Osijeku. Osiješka livarna in tovarna strojev namerava sezidati tovarno za vagone. V to svrhu je že stopila z mestno občino v pogovore.

kr Od kdaj je Reka »italijanska«. Glasom uradne statistike je bilo na Reki: Leta 1851. skupaj 12.598 prebivalcev, od teh 11.581 Jugoslovancev in samo 691 Italijanov; leta 1880. so našli 10.227 Jugoslovancev in 9237 Italijanov — med temi je večina slovanskih potujčencev; poslej se čim dalje jasneje pozna raznarodovanje in uradno potvarjanje števil: 1890. leta 13.478 Jugoslovancev in 13.012 Italijanov; 1900. leta 15.469 Jugoslovancev in 17.305 Italijanov; 1910. leta 15.688 Jugoslovancev in 24.212 Italijanov. Zato se je pa krepkejša držala okolica: Ljudsko štetje 1910. leta je ugotovilo na Sušaku splah same Jugoslovane, a v okraju Volosko-Opatija 47.842 Jugoslovancev in samo 954 Italijanov. Kako umetno je napravljena »italijanska« večina tudi na Reki, priča dejstvo, da je 61 odstotkov tamonjše veletrgovine v jugoslovanskih rokah, a v italijanskih samo 16 odstotkov. Med reškimi zdravniki je 13 Jugoslovancev in 9 italijancev, med aktivnimi odvetniki 11 Jugoslovancev, 6 italijancev in 3 Madžari. Na reških parobrodih poveljuje 70 odstotkov jugoslovanskih kapitanov in 12 odstotkov italijancev. Na Reki je 5 hrvatskih bank s 100 milijoni glavnice, a Italijani imajo eno banko s 3 milijoni kapitala. Te številke govore jasno.

kr 35 let oprni pevec. Dne 1. marca t. l. je praznoval 35 letnico svojega umetniškega poklica član zagrebške opere gosp. Tošo Lesič.

kr Za 1.091.620.853 K. bankovcev je bilo žigosanih v Banatu, Bački in Baranji.

kr Ljudsko štetje v torontalski županiji je ugotovilo, da je ondi — všteti Bečkerek — 587.433 prebivalcev, in sicer: 204.297 Srbov, 4329 Hrvatov, 16.277 Slovencev — skupaj 225.008 Slovencev —, 153.549 Nemcev, 78.526 Rumunov, 116.109 Madžarov, 3848 Judov in 10.399 Bolgarov, Čehov, ciganov in drugih.

kr Redne shode proti draginji so sklenile prireditelj delavske organizacije na Hrvatskem.

Iz Ljubljane.

1 Odvečniška vest. V tukajšnji imenik odvjetnikov je vpisan g. dr. Josip Jerič.

1 Ponovitev igre »Lumpacij Vagabund« na Ljudskem odru. Igra se bo ponovila v torek, 4. marca, ob 7. uri zvečer. Vstopnice se dobivajo danes od pol 7. do 8. ure v Rokodelskem domu, Komenskega ulica št. 12, in jutri pred predstavo pri blagajni.

1 »Ne bojte se; jaz sem!« Ko sem videl izloženo zadnjo sliko dr. Korošca, mi je prišla v misel dogodbica s papežem Leonom XIII. Naslikal ga je bil namreč neki slikar tako, da je papež sam težko spoznal, koga slika predstavlja. Udani slikar je prosil lepo, da naj papež zapiše pod sliko kak izrek iz sv. pisma in se lastnoročno podpiše. Papež je pomislil, ugodil umetnikovi želji in napisal latinsko: »Non time-te; ego sum«, kar se reče po naše: »Ne boj-te se; jaz sem!«

1 Pokojninsko zavarovanje nameščen-cev. Ker so prijave, ki so bile doslej vlo-žene pri ljubljanskem mestnem magistratu, večinoma pomanjkljive, zato opozarjamo ponovno na glavne tozadavne določbe: 1. Predložiti je zadnje še veljavne odloke o zavarovalni dolžnosti in o predpisu pre-mij oziroma odloke o izpremembi uvrstitve v plačilne razrede. 2. Prijaviti je usluž-bence na novo po stanju z dne 1. jan. leta 1919; kdor nima tiskovin za prijavo, jih do-bi pri začasnem občem pokojninskem za-vedu v Ljubljani, Turjaški trg št. 4, I. 3. Navesti je, do kdaj in za katere nameščen-ce je plačana zadnja premija. 4. Našteti je vse službe nameščenecv od 1. jan. 1909 dalje. Prijave je vložiti do 11. marca t. l. Glej naredbo št. 359 in 379 v U. I.!

1 Zavarovanje delavcev zoper nezgode. Ker so prijave, ki so bile doslej vlo-žene pri ljubljanskem mestnem magistratu, večinoma pomanjkljive, zato opozarjamo ponovno na glavne tozadavne določbe: 1. Pred-ložiti je zadnje še veljavne uvrstitvene od-loke. 2. Prijaviti je obrate na novo po sta-nju z dne 1. januarja 1919; kdor nima ti-skovin za prijavo, jih dobi pri začasni de-lavski zavarovalnici zoper nezgode v Ljub-ljani, Turjaški trg št. 4, I. 3. Navesti je, do kdaj in za katere obrate je plačana zad-nja premija. — Prijave je vložiti do 11. marca t. l. Glej naredbo št. 364 in 380 v Uradnem listu.

1 Garnizijska bolnica v Ljubljani sprej-me začasno 6 brivcev v službovanje proti dnevnemu honorarju 20 kron. Prosilci se imajo zglastiti pri poveljstvu garnizijske bolnice in izkazati s spričevali, da so izučeni brivci.

Politična kronika.

p Prvi jugoslovanski parlament je bil odprt na soboto, 1. marca. Za starostne-ga predsednika je bil izvoljen Gligorije Jeftanovič, ki je imel otvoritven govor. Minister dr. Kramer je prečital v sloven-skem jeziku ukaz za seživ začasnega na-rodnega predstavništva, kakor se ta par-lament uradno imenuje. Začasni poslovni red bo poslovni red srbske skupščine. — Med izvoljenimi tajniki se nahaja tudi

Slovenec dr. Jože Lovrenčič. Po seji so se vršile slovesne službe božje za kato-ličane v katoliški, za pravoslavne v pravo-slavni cerkvi — za muslimane v belgrajski džamiji.

p JDS in mirovni posvet. Izvršilni ob-bor jugoslovanske demokratske stranke, katere predsedništvu pripadata tudi mini-ster dr. Albert Kramer in podpredsednik deželne vlade za Slovenijo dr. Gregor Žer-jav, je imel 2. t. m. pod predsedstvom ljub-ljanskega župana dr. Ivana Tavčarja sejo, na kateri se je obravnaval zunanji polo-žaj kraljestva Srbov, Hrvatov in Sloven-cev. Na seji je bilo soglasno sklenjeno, po-zvati osrednjo jugoslovansko vlado v Bel-gradu, naj nemudoma odpokliče jugoslo-slovansko delegacijo, nahajajočo se na mi-rovnem posvetu v Parizu, ako bi london-ska pogodba še nadalje tvorila podlago pa-riškim pogajanjem in določitvi mej med Jugoslavijo in Italijo.

p Ciganstvo. Koroško je danes za slo-vensko prebivalstvo — ječa. Slovenci so obdani z oboroženo druhaljo in vohuni, po-polnoma odrezani od svojih bratov in osta-lega sveta. Noben slovenski list jih ne do-seže. Zato jih pa previdno krmijo iz do-mačih nemških časniških jasi, ki više res tako nizko, da more vsak oseel odlagati svoje izločke in vsaka ovca zobati iz njih nemške otrobe. »Kärntner Tagblatt« izdaja v to svrhu še posebno »uredniško prilogo« pod naslovom »Kärntner Landsmannschaft«. Ta je namenjena samo slovenskemu delu prebivalstva in je vsa pisana tako, da bi le-to prepričalo, da nima z ostalimi Slo-venci nič skupnega razen par izrazov in da mora Koroška ostati Korošcem. Da bi bolj zaleglo, opisujejo razmere v Jugoslaviji in še posebej na Kranjskem in Spod. Štajer-skem tako, da mora ubogi slovenski Korošec hvaliti Boga, da je še pod srečno nemško zvezdo. Kako cigansko si upajo la-gati časnikarji okoli »Kärntner Tagblatt«, naj pričajo samo naslednja mesta iz članka »Tudi Kranjcem se jasni v glavil« ki ga prinaša med drugim gori omenjena prilo-ga. Tako-le jo drobi cigan: »Niti pridni Aleks niti sivi Peter se ne smeta v novi državi zunaj Belgrada nikjer pokazati, če-prav sta svoje obiske že pred mnogimi te-dni raztrobila v svet; Bošnjake morajo krotiti z drakoničnim prekim sodom; Hr-vati se prepirajo s Kranjci in pri tem več ali manj očito simpatizirajo z Nemškimi Avstrijci. Na Koroškem in Spodnjem Šta-jerskem drži slovenski kmet z nemškim in se rajši uči nemščine nego kranjske slo-venščine, ki je ne razume. Na Kranjskem pa tudi že najzabitejši Kranjec spoznava, v kakšen položaj je zabredel vsled hujška-nja častihlepnih sebičnih demagogov.« To je »Štajerc« v koroški nemški izdaji. Za-dela ga bo ista usoda.

p Slabost velikih politikov. V »Hrva-tu« piše Ivan Krnic o Svetozaru Pribičeviću in njegovi Jugoslovanski Demokratični Stranki: Kakor malo se more Radičeva stranka, če jo od bliže pogledamo, imeno-vati kmetska stranka, tako se tudi Pribi-čevićeva stranka ne bo mogla opravičeno imenovati ne »jugoslovansko«, ne »demo-kratično«. Pribičevićev osebni vpliv v tej stranki je bil oddavna tako močan, da je

večina drugih poleg njega enostavno iz-ginjala. Kdor se mu ni hotel pokoriti, je moral prikrito ali javno v opozicijo. Legija malih ljudi majhnega talenta in ozkega du-ševnega obzorja pa mu slepo sledi, živi samo od moči njegovega duha in se greje na njegovem solncu. Gosp. Pribičević je talent z umetniškimi elementi, ki teže za harmonijo in simetrijo, beseda mu teče krepko, bujno, spretno, da zna braniti vsa-ko stvar z obilnimi razlogi. Ta svojstva so zelo močno orožje in le žal, da to orožje ne služi dobri stvari. Glavni cilj Pribičeviće-vega boja ni splošnost; njemu je v prvi vr-sti do tega, da uveljavi sebe in svoje zve-ste. On bi se, mislim, prizadeval tudi za dobro, a samo pod pogojem, da bi bil on osebno vodja, da bi za dobro stvar vse sam osebno dosegel. Njegov »centralizem« mu ni glavno, nego bi se mogel prav tako ogreti tudi za »avtonomizem« ali federaci-jo — a pod pogojem, da bi se njemu zago-tovila vodilna vloga. To je bolezen, na ka-teri je bolehal pokojni Josip Frank, na ka-teri boleha Stepan Radič. Ta sebičnost pa prinaša vselej nesrečo in tako vidimo, da je tudi Pribičevićeva bolezen uničila v velikem delu našega naroda vse navduše-nje, ki je bilo tako naravno razplemenilo, in je povzročila toliko nezadovoljnosti in brezbriznosti za javne posle.

p Lloyd George in rusko vprašanje. Ministrski predsednik Lloyd George je go-voril v spodnji zbornici o odnošajih ruske vlade. Dejal je, da se ni še nikdar predla-galo, da bi bili boljševiki pozvani na mi-rovno konferenco. Povedal je tudi, da je dosti privržencev intervencije v Rusiji. Lloyd George ne more povedati natančnih števil in da ne more imenovati silo oddel-kov, ki bi bili potrebni za tako interven-cijo. In dasi bi bile te številke tudi znane, ne odobral bi te intervencije noben člo-vek, kateri je pri pravi pameti. Vojaška boljševiška moč je zrastle v dobi, ko smo bili mi in Nemci zaposleni z drugimi reč-mi. Politika, ki jo zasledujemo na Poljskem, ima namen podpirati neprijatelje boljševi-kov. Poleg moralne podpore je dala en-tena že mnogo topov, streliva in orožja na Poljsko. Kar se pa tiče odprave moštva v Rusko poslati. Dokler se ne vrne poizve-dovalna komisija iz Poljske, ni mogoče de-ločiti meje na nemškem vzhodu. Kar se ti-če naselbin, je izgubilo Nemško pravico do njih, ker je tako nečloveško ravnalo z do-mačini in ker je to v interesu celega sve-ta. Dalje je govoril Lloyd George o boljše-vizmu in dejal: Predlagano je bilo, naj se počaka, da požar na Ruskem sam od sebe preneha. Ali to bi bila brutalna politika. Bilo bi odveč pošiljati živila v Petrograd, dokler so oblasti, katere bi ta živila delila, v boljševiških rokah. Premišljevali smo na vse strani. Nazadnje se je sklenilo, napra-viti poslednji poskus ter sklicati vse tran-ke na Rukem na splošno konferenco pa se potruditi, da se doseže sporazum v svr-ho rednih razmer. Na indijskih mejah smo se večkrat posvetovali z roparji in napo-sled celo morilci, zakaj trudili smo se na vse načine, kako bi ozdržali ali obnovili red. Boljševiki so obljubili, da bodo plačali posojilo in da bodo obnovili koncesije, ki

to jih imeli na Ruskem Francoska in Britanska. A navsezadnje boljševiški sistem ne more večno trajati.

p Dve vesti iz Bukarešta. Po določitvi vlade je izgnan iz Bukarešta in iz Rumunije sploh ukrajinski poslanik Gjubatarenkov. — V Bukarešt je prišel srbski odposlanec, ki se bo dogovarjal z zastopnikom ministrskega predsednika Ferekidela in ki bo sprejet tudi pri kralju v avdienci. —

p Švicarski poštni promet je ustavljen. Kot naznanja glavno švicarsko pošto ravnanstvo, je ustavljen vsak poštni promet z Nemško Avstrijo.

p Italijansko zrakoplovno postajališče za Vzhod, se ustanovi v Baru, kot po-roča italijanski zrakoplovni urad. To postajališče bo v zvezi z ostalimi novoustanovljenimi v dalmatinskih pristaniščih in Neaplju, kot tudi z onimi v Siciliji in Sardiniji.

Žena.

z Posebno vprašanje je postalo zadnji čas strajni pereče, ne samo pri nas, ampak tudi drugod, posebno pa na Angleškem. Gospodinje ne morejo dobiti hišnih uslužbenk, dasi se je nebroj deklet in žena vrnilo iz vojaške službe (municipijskih tvornic in drugih vojnih podjetij) v civilno življenje. Ne le, da se je to ženstvo odtujilo družinskemu življenju in neposrednemu služnemu razmerju do gospodarjev, vedo ceniti le bolj tisto plačo, ki so jo dobivale v vojaški, ne pa boljše hrane in drugih ugodnosti, ki jih daje služba v zasebnih hišah. Prostega časa in višjih plač zahtevajo v prvi vrsti. V službo se jim sploh ne mudi, ker dobivajo državno podporo. Tako na tisoče ženskih rok praznuje, dočim se morajo gospodinje in matere čez mero mučiti. Zahteve služkinj so do gotove mere nedvomno opravičene, in ne bo drugače, kakor da bo tudi služkinja vedela, kdaj je čas za delo in kdaj za počitek. Seveda bodo morale pa tudi hišne uslužbenke res nekaj znati in razumeti o gospodinjstvu, ne pa kakor sedaj, ko večina misli, da služkinja že dovolj zna, če nič ne zna. Treba bo strokovnih šol ali vsaj tečajev za služkinje. — Na Angleškem je odbor za interese služkinj izdelal službene pogoje za služkinje in določil: najmanjša mesečna plača mora znašati 60 K mesečno, vsak dan 2 uri prostega časa, vsak teden eno prosto nedeljsko popoldne in vsak mesec ena prosta nedelja. Gospodinje pravijo, da, dokler bodo dekleta dobivale državno podporo, tudi pod gornjimi pogoji ne bodo hotele služiti.

z Ženski čut za barvo so dolgo povzdigovali, češ, da je mnogo bolj razvit nego pri moškem. Nekaterim učenjakom pa tudi to eno priznanje ženskega prvenstva ni dal pokoja ter so tako dolgo preiskovali, da so »dognali«, da moški tudi v razpoznavanju barv žensko nadkriljuje. V podrobnostih so ugotovili, da moški bolje razločnava rdečo, rumeno in zeleno barvo, ženska pa ima posebno tanek čut za modro barvo. Drugi preiskovalci so sicer dognali ravno nasprotno, da namreč žen-

ska bolje razpozna rdečo in zeleno barvo, moški pa modro in rumeno, pa to nič ne de. Uspeh vseh preiskav je končno vendar le ta — tako veli časniška notica —, da je čut za barve pri moškem bolj razvit nego pri ženski. Tako je.

Po svetu.

s Draginja v Carigradu strašno raste, Za 1 kilogram sladkorja moraš odšteti 40 kron, za 1 liter petroleja pa 38 kron našega denarja. Ali tudi kar je domačega blaga, je jako drago. Carigrasko prebivalstvo strada in se tolaži, da bo ententa, ki je prevzela aprovizacijo mesta, zboljšala stanje. Ukrenilo se je že, da se pripelje v Carigrad iz Anatolije vsak dan 40 vagonov živil.

s Šiba božja. V »Münch. N. N.« piše znani nemški strokovnjak dr. Zumbusch o strašno razširjenih spolnih boleznih. Danes so razmere mnogo hujše nego so bile za vojsko. Dosihmal se ni bilo nikdar nikoli toliko ljudi spolno bolnih kakor zdaj. Bolnice so vse prenapolnjene teh nesrečnih žrtev, moških in žen. Oddelki za spolno bolne osebe so morali na škodo drugih bolnikov razširiti, samo da bi mogli spraviti vanje one osebe, ki imajo kar najhujšo spolno bolezen. Število lazaretov za ta namen je mnogo večje kakor je bilo za vojske. Zdravniki se trudijo na vso moč, a videli so, da nastopa strašna bolezen od dne do dne v večjem obsegu.

s Slaven »gladni mojster« je umrl. Nauki amerikankega »doktorja lakote« dr. Samerja, nad katerimi smo se svoj čas smejali, niso več tako zelo smešni. Kot poroča »Times« je umrl ta »gladni mojster« nedavno v Kaliforniji. On je bil predhodnik laškega »gladnega mojstra« Succija, ki se je javno produciral, a dr. Penner je prišel v svojem 40. letu do zaključka, da izhajajo vse človeške bolezni od mnoge hrane. Te nauke je skušal znanstveno razširiti in dokazati resničnost svojih trditev. Dosegel je starost 91. let, kar se govori za njegovo teorijo.

s Mesto za snemke. V Rafundi blizu Stockholma se je ustanovilo mesto za kinematografske snemke, po vzorcu kalifornijskega Los Angeles, ki je središče ogromne amerikanke filmske industrije. Okolica pri Profundi je pripravna. Tam so skale, gozdovi, polja, travniki, ki jih je mogoče posneti na najrazličnejše načine. Vse priprave bodo res tvorile mesto: Skladšča, delavnice itd. V celoti je petdeset velikih poslopij z najmodernejšimi napravami. Industrija prične s svojim obratom že v l. 1920.

s Mirovna konferenca in ženske. Kot javljajo praški listi, je odločena kot prvi delegat za mirovno konferenco igralka Sedlaček, ki igra v gledališču glavno ljubavno vlogo. Čehi se baje drže znanega pregovora: »Česar ne moreš sam, to prepusti ženi. Vprašanje je, če bo imela uspeh? Listi so poredni in pravijo, da glavni gromovnik Wilson vodi ženo s seboj, Clemenceau je star sladkosnedež, ki je ločen od žene in je dosegel vse brez nje, drugi gospodje pa nimajo tako odločne besede.

»Čehi že vedo, čemu so prepustili to misijo ravno ženski.«

s Kako se je pripravil Viljem na obisk Carigrada. Časopis »Agence des Balkans« je prinesel zanimivo poročilo iz Carigrada: V letni palači Envera paše, bivšega generalovega sina turške armade, je bila nedavno tega hišna preiskava, ki je imela nepričakovan uspeh. Našli so sedem okovanih zabojev, zakopanih in skritih pod dom. V njih je bilo samo suho zlato in zlate dragocenosti v vrednosti 130.000 turških funtov. Vse to bogastvo je bilo plen iz armenskih bank in hiš, ki jih je dal oropati in opliniti Enver paša. Našli so tudi spise, iz katerih je razvidno, da so imeli velik del zlata porabiti za spominske kolajne na obisk Viljema II. v Carigradu, kamor je ta nameraval priti po končni zmagi. Viljem pa ni zmagal, ampak je premagan. Torej ne bo nič s Carigradom. Zaplenjeno zlato so spravili v drž. zakladnico in ga bodo porabili pozneje v vladne namene.

s Življenje v morskimi globlinah. Mi slilo se je, da v morskimi globlinah, večjih kot 100 metrov, ni nikakega življenja, posebno ne rib. Zdaj pa so odkrili v globlini do 6000 metrov ribe, ki so bile do danes popolnoma nepoznane. Te ribe so dolge 10 do 25 cm, a imajo, kar je posebno ne- navadno, zobe. Te vrste rib imajo posebne organe, ki jim omogočujejo, da premagajo strašen pritisk vode.

s Roza Luksemburg v zaporu. Roza Luksemburg je bila radi svoje revolucionarne propagande zaprta bržkone ob začetku vojne in je prišla ravno v oni zapor, kjer je sedela soproga bivšega belgijskega pravnega ministra, gospa Wiartova, ki so jo bili Nemci prignali iz Belgije v Berlin. Obe celici sta bile ena poleg druge, da je ministrova žena videla pogosto, kako je Roza Luksemburg hranila skozi okno ptice. Ko se je šetala po dvorišču, je pela polglasno marsiljezo, ki je bila dogovorjeno sredstvo za pogovor par besedi. Roza je v zaporu brala mnogo, ker je znala nemško, angleško, francosko, špansko, italijansko in rusko. Bila je mala in drobna, a je kazala silno moč v sebi. Obe gospo sta dalje časa očevali med seboj, dokler ju niso zapazili in ločili. Od tedaj se nista videli več.

Nepojasnjeno zločin. Pri Maria Ellend na Nižjem Avstrijskem so petegnili iz vode potni kovčeg, v katerem so našli umorjenega 20 letnega trgovskega uslužbenca Siegmunda Metzl z Dunaja, za katerimi so domači že par dni zaman poizvedovali. Pri njem so našli precej dragocenosti in 600 kron denarja, manjka pa 20.000 K, ki jih je tisti dan, ko je izginil, nosil pri sebi, zlata ura z verižico itd. Zato domnevajo, da se izvršil roparski umor. Dunajska policija je že preje dobila pismo, v katerem anonimen pisec naznaja, da je videl 18. t. m. zvečer, kako so se v kočiji pripeljali na državni most čez Donavo štirje moški in vrgli v reko težak potni kovčeg. Doselej še niso našli nobene sledi za morilci.

s Najhitrejšo vožnjo z avtomobilom so dosegli v Daytoni v Ameriki, kjer je Ralph Palmo odnesel rekord hitrost, ki znaša 226 kilometrov in 931 m na uro.

s Boljševizem v ruskih šolah. Iz Haaga poročajo: Dva Angleža, ki sta bila učitelja na javnih šolah v Moskvi in sta se zdaj vrnila v domovino, pripovedujeta o razvoju boljševizma v Rusiji. Vsaka šolska disciplina je odstranjena in vlada zaradi tega največji nered. Učenci prihajajo in odhajajo, kar se jim poljubi. Vsak razred ima svojo posebno komisijo, ki nadzoruje učitelje in ki urejuje razdelitev jedil, ki so edini razlog, zaradi katerega prihajajo v šole. Če učitelji ne delajo po volji učencev, zaprejo komisije šole za nekaj dni, kar se čisto dogaja. Enako je na večjih šolah. Ena najneumnejših odredb je, da more vsak 16-letni deček posecati vsako univerzo, ter se nahajajo zato na vseučiliških ljudje, ki ne znajo ne pisati, ne brati. K zadnjemu moramo pripomniti po poročilu, ki ga nam je podal prijatelj, ki je bil še pred dobrim mesecem pod boljševiško vlado, da je sicer res, da se Rusi ne ozirajo na izpite in da more poslušati predavanja vsak 16letni dijak, če je zmožen za to, če more slediti predavanjem, ker sicer ga pošljejo ali je primoran sam iti. Temu ne moremo oporekati. Koliko pametnih ljudi je po svetu brez spričeval in koliko tepcev s spričevali! Oziralo se je vedno samo na papir, pridobljen tako ali tako, na zmožnost pa nikoli ne, ali zelo redko.

s Izgube francoskih duhovnikov. Mednarodni dopisni urad javlja, da se je po nekem izkazu francoskega kardinala izvedelo, da je izmed francoskega duhovništva padlo v svetovni vojski okrog 2500 mož.

s Rekord žepne tatvine. Tudi tatovi se poganjajo nevede in nehote (dasi hote), kdo bo dosegel rekord v spretnosti tatvine velikih vrst. Dosedaj je bila najvišja, hkratu ukradena vsota 360.000 kron. Sedaj pa je to vsoto zelo nadkrilil nek žepni tat iz Budimpešte, ki je ukradel 800.000 K obenem, in sicer trgovcu Lozarju Mendelu. Zdjaj je na vrsti milijon.

s Romantična ljubezen lorda Kitchenerja. »Weekly Dispatch« pripoveduje, da se je po neki nesrečni mladeniški ljubezni lord Kitchener odločil, da se ne ženi nikdar. Ženska, ki jo je takrat ljubil, se je zvala Carolina Huchton. Spoznala sta se še mlada pri njenih dveh tetah, pri katerih je bil mladi lord na stanovanju. Ti dve teti je bila zadela kap, tako da sta morali preživeti konec svojega življenja sedé na stolih. Carolina je bila obsojena, da ju čuva, ker nista imeli nikogar, razen nje. Ko je Kitchener prišel v dobo, ko se je bilo treba ženiti, je prišel k deklici in jo prosil za roko. Deklica mu je pokazala tetke brez besede in bridko zajokala. Lord pa pravi: »Dobro, potem se pa tudi jaz ne oženim.« Držal je besedo. Obiskoval pa jo je vedno in je bil prav srečen poleg nje. Tudi Carolina ga je morala ljubiti, zakaj šest tednov po nesrečni katastrofi, pri kateri je bil Kitchener mrtev, je umrla tudi ona.

s Oropana blagajna nemške »garde du corps«. Za časa transporta polka »garde du corps« v garnizijo v Potsdamu so razbojniki oropali blagajno. Čakali so prilike, ko je ena straža pozvala drugo, ki je spala v drugem vagonu, da jo menja. Odnegli so železno blagajno, v kateri je bilo poleg drugega nad pol milijona mark.

Jugoslovanski mornarji v revoluciji.

(Poročilo predsednika revolucionarjev, Ivana Tkalečeviča, v Šibeniku.)

(Dalje.)

Ko sem prišel v Split na sestanek, je prišel z menoj zaupnik revolucionarne organizacije jugoslovanskih mornarjev Valentin Zic, katerega sem določil, da pojde na Vis in tam najde ladjo in zaupne ljudi za beg v Italijo. Zica sem predstavil in vpoznal z dr. Stepanekom in Giuniom. Nezadovoljnost mornarjev je rastla dan na dan, ponavljale so se mnogobrojne dezertacije na različnih frontah in vse to je bilo znak, da je polom Avstro-Ogrske blizu, zelo blizu. Zato mi je Giunio dogovorno z dr. Stepanekom predlagal, ne bi-li s pomočjo entente bilo mogoče, da pobegne v Italijo vsa naša vojna in trgovska mornarica, ki se je nahajala v Prokljanu pri Šibeniku. Gotov na uspeh tega načrta sem rekel, da smo v stanju to zvesti, ali po načrtu, ki bi ga mi izdelali in katerega bi Giunio in Stepanek morali nesti v Italijo, da ga Jugoslovanski odbor v sporazumu z entento prouči in nam potem letakov, ki bi jih vrgli s hidroplanov naznanil ali so s tem sporazumljeni in ugotove čas, kdaj bi se ta skupni načrt moral izvesti. Dr. Stepanek me poprašal, koliko denarja bi bilo treba, da se izvede ta revolucija. Ko sem mu povedal, da je treba za to 40.000 K, mi on da takoj na račun 10.000 K, a ostalih 30.000 K bi izročil dr. Prvislavu Grizogonu, ki bi nam po potrebi dal denar. Prihodnji dan je naš odbornik Zic takoj odpotoval na Vis, da poskrbi za ladjo in prevoz ekspedicije. Njegovo potovanje je bilo za to otežkočeno, ker je bil Zic vojaški begunec in je moral potovati s krivimi dokumenti, ki smo mu jih na poseben način preskrbeli. Zic je na Visu pod pretezo iskanja boksita zbiral sposobne ljudi in pripravljaj čoln. Jaz sem medtem izdeloval načrt min in obalnih baterij in poseben kodeks signalov. Medtem so moji tovariši pripravljali mornarje in vse potrebne tehnične priprave za izvedenje akcij. Zic je našel ljudi in pripravil čoln, a jaz načrte. Stvar je bila torej gotova, treba nam je bilo še sniti se z dr. Stepanekom in Giuniom, da jim izročim načrte, ki bi jih moral vzeti s seboj v inozemstvo, a zato določil tovariša Zica, da zbeži tudi on kot član odbora organizacije jugoslovanskih mornarjev v Italijo, da bode kot vodnik ententnim podvodnikom, ki bi morali vsakega 7., 17. in 27. v mesecu pripluti k dalmatinski obali in to po načrtu na določeno točko otoka Inkoronate, kjer bi prejemale vesti od entente in jo samo obveščali o našem delu.

Dne 30. avgusta se je vršila v Splitu zaključna seja, na katero smo prišli Zic, dr. Ivan Aničin in jaz. Dodašanje načrtov v Split smo poverili neki gospodični, katero smo mi vedno, za vsak slučaj spremljali z bližine in nanjo pazili. Isti dan popoldne smo se sestali v Splitu v stanovanju Zicovem. Bil je prisoten tudi dr. Prvislav Grizogono z dr. Mate Drinkovičem, ki je slučajno prišel v Split. Dr. Drinkovič se je odločno protivil vsaki naši

skupni akciji z dr. Stepanekom in Giuniom. Medtem ko smo mi o tem razpravljali, sta prišla na sestanek Stepanek in Giunio. Seja se je nadaljevala do pozne noči. Jaz sem gorko zagovarjal misel, da se z vsoto silo podpre akcija dr. Stepaneka in Giunia in da se jima izroče načrti, ki naj bi jih ponesli jugoslovanskemu odboru in dr. Trumbiću, dočim se je dr. Drinkovič temu protivil, a njemu sta se pridružila tudi Zic in Aničin. Sestanek je trajal do 4. ure zjutraj, a ker se nikakor nismo sporazumeli, je bilo sklenjeno, da odpotuje Zic z dr. Stepanekom in Giuniom v Italijo brez našega revolucionarnega memoranduma za entento in izdelanih načrtov za revolucijo, pač pa samo pismo za Jugoslovanski odbor, poslano potem srbskega poslanstva.

Radi tega nesporazumljenja in razlik po mišljenju sem odstopil kot predsednik revolucionarne organizacije jugoslovanskih mornarjev, toda na prošnjo in prigovarjanje prijateljev sem to mesto zopet prevzel in nadaljeval delo, da dobim čim prej zvezo z enakimi organizacijami v Boki Kotorski in Pulju. Odposlal sem Petrečiča v Boko in on je res vpostavil zvezo med šibeniško organizacijo in ono Boko Kotorske ter jim dal navodila o načrtih naše organizacije.

Po treh tednih čakanja na Visu radi slabega vremena sta dr. Stepanek in Giunio dne 23. septembra zbežala v Italijo, kamor sta srečno dospela. Italijani so ju najprej internirali, a potem intervencije češkega odbora v inozemstvu so ju izpustili, da sta mogla nadaljevati svojo pot v Pariz, dočim je Zic bil izpuščen šele naknadno na svobodo in je za njima dospel v Pariz.

Začetkom listopada je nezadovoljnost in razburjenje revolucionarnih jugoslovanskih mornarjev (in to ne samo v Šibeniku, ampak tudi v Pulju in Boki Kotorski) tako zelo naraslo, da smo imeli polno roke dela, da pomirimo mornarje, ki so hoteli planiti po častnikih in povzročiti posamezne izgrede. To stanje smo potem kurirja večkrat javili v Zagreb dr. Mate Drinkoviču. Sredi listopada je prišel v Šibenik iz Zagreba kurir, ki se je hotel na lastne oči prepričati o stanju revolucionarne organizacije in da obišče Boko Kotorsko, Mostar, Sarajevo in druga mesta v svrhu revolucionarnega gibanja. Prejšnji dan so mi javili tovariši, da bi hoteli trije oficirji vstopiti v revolucionarni odbor jugoslovanskih mornarjev. Enega od teh nisem hotel in ne mogel sprejeti, ker se je nagibal k pijančevanju, drugega ravno tako, ker sem ga smatral nezanesljivim, a tretjega, to je bil fregatni poročnik Bieber, sem pozval na sejo. Toda predno je prišel, je položil prisego, ki smo jo mi sami položili v Zablaču. Kurir, ki je prišel iz Zagreba, mi je dal geslo, ki ga je dobil od dr. Drinkoviča in ki se je glasilo »Stan Tuškanac 22«. Na sestanku sem razložil

kurirju in Biberju položaj. Kurirja sem zaprosil, da o tem poročajo v Zagrebu, a Biberja, da me vsak dan obvešča o strateških in političnih rezervatih, kar je bilo njemu mogoče, ker je bil nameščen kot častnik rezervatov pri okrajnem pomorskem poveljništvu. Dne 24. listopada smo sklenili revolucionarno inspekcijo, ker je bilo že opazati gotove znake prevrata.

Revolucija.

Takoj sem izdal gesla in znake za uporabo dnevi in ponoči, a drugo jutro sem naročil Ivanu Ančinu, ki sem ga odpustil iz vojaškega odbora in mu poveril organizacijo civilnih revolucionarjev, da se na dano znamenje njegov oddelek takoj zbere na polotoku Rogaču, kjer bo dobil orožje in municijo. On sam je moral ojačiti čete v mestu in čete za morebiten napad na mažarske mornarje. Isti večer ter 26. in 27. listopada smo imeli seje, katerim je prisostvoval ožji in širši odbor. Pri sejah je bil navzoč tudi sodnik Ivo pl. Rendič, ki je hranil naše revolucionarne stike in načrte na sodnji, ker so bili važni. Dne 28. listopada smo sklicali sejo ožjega in širšega odbora ter zaupnike revolucionarnih mornarjev in civilistov, ter sklenili pri prvi pripravni priliki revolucionarno vstajo. Ker je bila seja vsakokrat v drugem kraju, me zaprosi sodnik Rendič in znani jugoslovanski agitator dr. Rajević, naj se vrši ta generalna seja v pisarni dr. Smolčiča, ki bi tudi rad prisostvoval seji. Pri-trdil sem. Ob 9. zvečer smo se sešli v pisarni dr. Smolčiča in to: 4 člani ožjega odbora, 9 članov, 24 zaupnikov za luko in trdnjavo Šibenik in 2 zunanja člana ter dr. Smolčič, 3 zaupniki civilne revolucionarne organizacije, skupno torej 43. Ta osrednji odbor je razpolagal z 392 organiziranih mornarjev in 420 neorganiziranih, skupno torej 812 mornarjev, na katere smo mogli z vso gotovostjo računati, da se bodo odzvali našemu klicu in uprizarili revolucijo.

Proti sebi smo imeli 800 mornarjev drugih narodnosti, a poleg tega bataljon Mažarov, približno okoli 1000 mož — torej skupno 1800 mož. Kljub temu, da smo bili v manjšini, a vendar v polnem zaupanju v naš načrt, smo sklenili za dan 29. nov. ponoči povzročiti revolucijo. Pregledali smo še enkrat ves načrt in vse naloge posameznikov in se ob 1. ponoči razšli. Ožji odbor je odšel za tem v hišo Marina Levaja, kjer smo še izdelali vse potrebne podrobnosti in načrte. Ob 5. zjutraj smo se razšli. Dne 29. listopada sem na vse zgodaj pregledal vse vojne ladje in trdnjave, da bo uspeh tem gotovejši. No, ob pol 8. uri zjutraj me je že poklical dr. Smolčič in Marko Stojič ter mi povedala, da je cesar Karel ubežal z Dunaja in da je z današnjim dnem nastopil preobrat. Dr. Smolčič se predstavi kot predsednik odbora Narodne svete v Šibeniku, a Marko Stojič kot podpredsednik ter me vprašala za svet. Jaz sem jim svetoval sledeče: Vojno mornarico in trdnjave prevzamem jaz z revolucionarji, a vi prevzemite mesto in urade. Pozval sem takoj ožji revolucionarni odbor in mu naročil, da po načrtu prevza-

memo vojno brodogradnjo in trdnjave v Šibeniku. Delireppo, mornar Stanič in jaz smo šli na okrajno pomorsko poveljništvo ter zahtevali od kontreadmirala Schwarza, da nam izroči urad in vojno mornarico, ki se nahaja v Šibeniku. Na prvi mah se mu je to zdelo kot sen in ni hotel verovati, ko smo pa mi energično zahtevali, je bil admiral pripravljen nam vse izročiti in je pripomnil, »da goji velike simpatije do Jugoslovancev«. Takoj nato sem vzel čoln, veslal od ladje do ladje, poiskal svoje revolucionarne tovariše, da bi se prepirali, ali so prejeli povsod poveljništvo in dali vlada na ladjah red in mir. Na vsaki ladji, na vsaki torpedovki sem imel na mornarje govore, ki so povsod izzvali navdušenje. Hotel sem razorožiti bataljon Mažarov, toda Narodni svet se je temu protivil. Po dogovoru z njim bi mu moral izročiti vso mornarico, ki se je nahajala v Šibeniku ob 3. popoldne.

(Dalje.)

Clemenceau.

»Jutranji list« prinaša podroben članek o Clemenceau, ki ga priobčujemo v glavnem: Clemenceau je gladiator. Zanj ni življenja, ne delovanja, če nima pred seboj nasprotnika, ki ga je treba premagati. Njemu je prirojeno slavočlepje borilca, hrepenenje za naglo in trenutno slavo in ima pogum, da se izpostavi vsem nevarnostim arene, naglemu triumfu in naglemu padcu, hipni spremenljivosti občinstva v amfiteatru. Clemenceau je samozavesten filozof in demokrat, ki je pa istočasno avtokrat in tiran. Ni državnika, ki bi se s toliko drznostjo postavil v slogi proti ljudstvu, ko Clemenceau. Istodobno pa njegovemu častihlepju silno ugaja, če ga množica proslavlja in obožuje do oblakov. Doživel je trijumf narodnega osvoboditelja, istočasno pa tudi dva atentata. Leta 1907 je Clemenceau z grdimi sredstvi vdušil upor vinogradnikov, a l. 1918, ko je bila nevarnost, da pridejo Nemci v Pariz, je mel pogum, da je sam stopil pred ogorčeno ljudstvo in zmagal. Njegove goreče besede so vkleonile poslance in senatorje ter premagale množico. Clemenceau je največji govornik, tako da v kratkem času pridobi zase največje nasprotnike ali odbiije od sebe najboljše pristaše. V Clemenceau-u so vtelesene najlepše odlike francoskega plemena: Telesna in duševna živahnost in gibčnost, izredna duhovitost, umetniška finesa, goreč govor, a istodobno hladnokrvna prisotnost duha in preračunjenost. Vedno živahen in veder, poln temperamenta, da razvije svoje duševne in telesne sile. V svoji visoki starosti je strasten ljubitelj športa, izvrsten jahalec, ki zna krotiti najbolj divje konje in na glasu ko sabljač. Državni zdravnik, časnikar, dramatik, filozof. On ima vtelesena največja nasprotja v lepem skladu. On je revolucionar in avtokrat, liberallec in tiran, sebičnik in idealist, hiter in nagel v boju, a moder in premišljen v načelih. Če sedi v vladi, je strah in trepet opozicije, če je v opoziciji, je strah in trepet vlade. V boju je brezobziren in ne pozna pardona. On je eden največjih mož današnjih dni.

Na Francoskem je rušil vlade drugo za drugo, v inozemstvu je rušil ministre, zdaj je razrušil cesarstva in države. Černin, ki se je bil zaletel v tega tigra, je bil premagan prej, nego se je začel boriti in je stal proti izkušenemu in zvitemu državniku v vlogi šolskega dečka, ki jih je dobil s šibo. Kot minister ljubi Clemenceau strogo disciplino in vzoren red. Pravijo, da je v tem oziru pravcati surovež. V svoji polemiki s Černinom je osupnil polizanega in polikanega avstrijskega diplomata, ki je priučen na zavijanja in dvoumen govor v rokavicah, ko mu je vrgel v obraz z grobo in republikansko odkritosrčnostjo, da laže.

To je Clemenceau kot javen človek in državnik. V privatnem življenju ljubi ugodnosti uživanja. Clemenceau je stari sladkosnedež, finega okusa in se zadovolji le z dobrimi leposlovnimi proizvodi in — dobrimi jedmi iz izvrstne kuhinje. Njegova hiša, ki je tudi kot minister ne zapusti, je umetniško urejena. Največ čita Balzaca in Racinea ter grške in rimske pesnike. Ima veliko knjižnico in zbirko umetnin. Oženil se je bil z neko Amerikanko. Ima dva sina in dve hčeri ter pet vnukov. Vstaja zgodaj in odhaja takoj na delo. Bavi se z vrtarstvom. Posebno ga zabava, če strelja z revolverjem v svojem vrtu. Gostoljubev je, in ima vedno goste v hiši.

Širite „Večerni list“

Aprovizacija.

a Iz seje mestnega aprovizijskega odseka z dne 28. t. m. je poročati, da se položaj glede krušne moke še vedno ni zboljšal. V ponedeljek se pekarnam razdele zadnje zaloge mesne aprovizacije. Razpoložljive zaloge bodo zadoščale za peko kruha do četrtega oziroma do petka. Če do tega časa ne dobi mestna aprovizacija potrebne moke, mora ustaviti peko kruha. Pričakovati je, da ljubljansko mesto dobi ob pravem času krušno moko. Zgoditi se ne sme, da bi že tako glede prehrane težko preizkušeno mestno prebivalstvo naenkrat ostalo brez kruha. — Mestni aprovizaciji je ponudila neka hrvaška pekarna, da lahko dobavlja vsak dan več tisoč belih štruc. Ker se je bati, da zmanjka v Ljubljani moke za peko kruha, se ponudbo sprejme, akoravno je cena visoka. Štruce so iz bele moke, tehtajo po 25 dkg in stanejo po dve kroni. Prodajale se bodo v treh vojnih prodajalnah.

a Stranke, ki dobivajo meso pri Putrihu, se imajo zgledati v aprovizačnem uradu na Poljanski cesti št. 13, I., v torek dne 4. marca, kjer dobijo nove izkaznice. Prinesti je s seboj: 1. staro izkaznico za meso, 2. rumeno ali zeleno legitimacijo, 3. železničarji nakupne knjižice oziroma potrdila o številu oseb in 4. kdor jo ima, izkaznico ubožne akcije. Uradne ure dopoldne od 8. do 12. in popoldne od 3. do 5. ure. Stare izkaznice za meso so neveljavne kakor hitro dobe stranke nove izkaznice.

Krvnikova vrh.

Roman. Spisal Aleksander Petöfi.

(Dalje.)

Tako mi je prihajala Roza neprestano v spomin. Toda misel nanjo mi ni povzročala nobene bolesi; s topo marnostjo sem primorjal sedanost s preteklostjo.

Nastala je zima.

Romal sem skozi puščavo. Snega je bilo že visoko, pa je še vedno snežilo, veter mi je pihal v obraz... Bilo je sibirsko vreme... jaz pa sem hodil peš, raztrgan, da so mi gledali palci iz čevljev. Zavil sem se, kolikor sem se mogel, in skušal priti dalje. Slišal sem, da se mi bliža voz, pa nisem pogledal kvišku, ker bi me veter klical v obraz, če bi dvignil glavo. Ko se mi je voz približal popolnoma, sem zaslišal ženski glas — besede:

»Kočijaž, ustavi! Slišiš? Ustavi!...«

Kočijaž je ustavil.

»Popotnik, čujta!« je dejal glas, »popotnik!«

Ozrl sem se; nisem vedel, če veljajo te besede meni, ali ne.

»Kam potujete?« je vprašala dama iz voza.

»Samo tja v en dan, naprej,« sem dejal.

»Toda ali veste, da greste smrti nasproti?«

»Kako to?« sem vprašal.

»Tako. Predno boste prišli do prihodnje hiše, boste zmrznili, ker je vreme zelo slabo in hiše tako daleč. Pojte nazaj, če ni nujno, da greste ravno v to stran.«

»Da grem tja, ni ravno nujno,« sem dejal.

»No, tedaj, vrnite se. Samo midva s kočijažem sva; še tretji ima tu prostor. Vsedite na voz.«

»Ali dovolite?«

»Kako bi ne dovolila, moj Bog?... Tu, pred menoj, dobite dober prostor, tu. Tako. Zdej lahko gremo dalje.«

In voz je šel dalje.

»Kako morate sploh ob takem vremenu iti od doma?« je vprašala dama z dobrosrčnostjo.

»Nimam doma,« sem dejal.

»Nimate doma?« je nadaljevala.

»Ubogi mož... in tako mladi stel! Kak lep, zlat prstan imate in poleg tega je še poročni prstan, kot vidim...«

Naglo sem skril roko, ki je nosila Rozin prstan.

»Čemu ga skrivate?« je dajala znova.

»Vi ga niste ukradli, ej, tega ne verjamem; če bi ga bili ukradli, ne upali bi se ga nositi na roki. Hm, tako ubožna obleka in ta lep prstan! Ej, pripovedujte mi Vašo pripoved, tako sem radovedna...«

»Če smem samo pod tem pogojem ostati v Vašem vozu, tedaj raje izstopim takoj, ljuba gospa!«

»Tega ne pravim. Le ostanite, četudi ne marate pripovedovati, dasiravno je moja radovednost velika. Toda res, jaz nisem gospa, jaz sem še deklita, ne kličite me tedaj za gospo.«

»Vi ste deklita?« sem vprašal malomarno.

Še le tedaj sem jo pogledal v oči. Bila

je mlada in lepa. Prišel sem slutiti, kakšna deklita je to.

»Da res, vidite, jaz sem gospodična,« je nadaljevala. »Lahko že bi bila gospa, toda moj dragi me je zapeljal in zapustil. Zdej si lahko izbiram ljubčke po volji. Izbiram jih tudi. Nisem tako srečna, da bi ljubila enega samega, toda človek se tolaži, kakor ve in zna. Ljubim le zato, da pozabim tugo. Večkrat me premaga žalost, da moram jokati. Do smrti bi bila zvesta svojemu prvemu, nikdar bi ne mislila na drugega, pa je bil lump... Ah, ne zasluži, da toliko jočem za njim! Moj Bog, če bi naletela na pravega, morda bi še ljubila tako, kot sem nekdanj ljubila. Vi morda niti poslušate ne?... vseeno mi je; nisem govorila za to, da bi me Vi poslušali. Srce sem si olajšala, če govorim o ljubezni. Te misli so mi prišle radi Vašega prstana. Kaj ne, da ste ga dobili od katere deklite... Kaj ne?«

»Da, od neke deklite, če že morate vedeti,« sem dejal.

»Tedaj imate ljubico?«

»Jaz? Ljubico? Tak človek in ljubico?«

»In zakaj ne? Ali zato, ker ste tako ubog? Ali gleda prava ljubezen na kaj takega?... no, priznajte mi, da imate ljubico...«

»Ne.«

»Tedaj ste jo imeli?«

»Da.«

»Morda Vam je postala nezvesta?«

»Ne.«

»Ali je umrla?«

»Da.«

»Ubogi človek!... Stavila bi bila, da ste zato tako nesrečni. V svoji bolesi ste se tako zapustili. Zakaj ni bil ta tak kot Vi, ki sem ga ljubila jaz?... Ah, predstavljam si, kako ste morali ljubiti deklito, da niste prodali tega prstana v svoji veliki bedi!... To je lepo od Vas.«

Med tem, ko je moja sopotnica tako govorila, smo se pripeljali v mesto, iz katerega sem bil odšel. Dve gostilnici sta bili v njem, ona je ukazala zapeljati v boljšo. Izstopil sem, zahvalil se za vožnjo in se hotel odstraniti.

»Kam hitite?« me je vprašala.

»Bom že kje prebil čez noč,« sem odgovoril.

»Počakajte še nekoliko. Mene se ne boste otresli tako naglo.«

»Česa želite?«

»Da se nekoliko pogrejem v moji sobi, ker Vaša obleka ni tako gorka, da ne bi zmrznili... pa prosim, da mi ne zamerite.« Ukazala je odpreti eno izmed sob, zakuriti in me je peljala v njo. Govorila je to in ono, jaz sem molčal in se grel. Že dolgo nisem sedel v gorki sobi. Pripovedovala je, da je njen oče krojač, da tudi njena mati še živi, toda ne ve, kje da sta; da je bilo njeno ime Judita, da se pa zdaj imenuje Izabela itd....

»Vaše dobrotljivosti ne bom izrab-

ljal,« sem dejal končno. »Bog Vas blagoslovi...«

»Če nečete ostati dalje tu, sedaj pojte v božjem imenu; morda pa nimate nič za večerjo, kajne? če pa imate kaj, lahko prihranite za zajtrk... vzemite to malenkost...«

Ponudila mi je zlatnik.

Nisem ga hotel vzeti.

»Vzemite ga vendar. Storite meni na ljubo to, in vzemite to malenkost. Vzemite, če Vas prosim. Bog mi bo že dal drugih. Vidite, že mnogim ubogim ljudem sem pripomogla, kolikor mi je bilo mogoče. Vi ne veste, kako dobro mi dene, če morem pomagati ubožcem. In Vi zaslužite, ker ste tako zvest v svoji ljubezni!« Dobra deklita mi je stisnila zlatnik v roko in iz njenih oči se je otrnila solza na lepa lica... s pogledom sem se zahvalil za dar in šel...

13.

Leto za letom je prešlo, le moja žalost ni prešla. V začetku mojega potovanja sem se bal pogosto, da ne bi umrl lakote... prej, nego se maščujem. Zato sem se bal smrti, ne radi trpljenja. Končno sem uvidel, da človek ne umrje od lakote in je bilo pomirjenje v vsi žalosti. Da, bolj ko sem bil srečen, bolj sveže je zazelenela mladika mojega upanja po maščevanju. Večkrat sem mislil na svojega sina... in to je bilo edino, kar me je nekoliko razmajalo v moji ravnodušnosti.

»Moj ubogi otrok,« sem vzdihoval, »vsota, ki sem jo bil pustil zate, je pošla že zdavnaj, in ti stradaš s svojo babico, kot tvoj oče. In če je tvoja babica že umrla? kaj bo potem iz tebe?... morda si srečen, če si nehal trpeti.«

Moj sin mi je prišel od dne do dne pogostejše v spomin, in to me je vznemirjalo bolj in bolj, tako, da sem se hotel znebiti teh spominov na vsak način. Ne morem mu pomagati, čemu bi tedaj mislil nanj? Prišel sem piti. Če sem dobil kje kaj denarja, sem raje stradal, samo da sem dobil za pijačo, da bi pozabil. In jaz, ki sem bil tako redkobeseden, tih in hladen, sem se pretepal, ravsar, prepiral, kadar sem bil pijan. Zbili so mi nos, zbunkali glavo in me zagnali iz krčme na cesto. Kamor so me pahnili, tam sem zaspal. Ko sem se zbudil, sem čutil, da je moj obraz mokel. Začel sem kričati, čemu so me obliči v vodo. Ko sem se pa hotel obrisati, sem videl, da to ni voda, ampak kri. — Šel sem k bližnjemu vodnjaku, da bi se umil. Voznik me je videl in me udaril z bičem... ker sem se predrznil omočiti mojo krvavo roko v korito, iz katerega so pili konji.

In pil sem naprej, naprej, tako dolgo kot sem mogel: toda polagoma mi niso več stolkli nosa in glave in me niso več vrgli iz krčme; vina sem se bil privadil, da mi ni škodovalo, zato se tudi nisem več tako prepiral s svojimi sopivci in se pretepal z njimi. Tako sem sedel nekoč v neki beznici, smotreč, miren in vlival vino v se.

(Dalje.)

Izdajatelj konsorcij »Večernega lista«.

Odgovorni urednik Viktor Centiš.

Tiska Južoslovanska tiskarna v Ljubljani.